

SLOVENSKI NAROD

Iznaj vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerat do 50 petih vrst & Din 4, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod objavlja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inostranstvo Din 25.- Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašljeva ulica št. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c.
telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65;
podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 19.351.

Nad Evropo se zopet zbirajo črni oblaki:

Nova napetost zaradi španije

„Španska“ kriza Evrope na vrhuncu — Hitler odloča o miru in vojni v Evropi — Nemški vojaki za generala Franca, ali francosko in angleško zlato za nemško industrijo — Pričakujejo se usodne odločitve

Pariz, 23. decembra. r. Ne le, da božični prazniki niso prinesli tako zaželenega premirja v Španiji, marveč je prišlo do nove mednarodne napetosti. Podoba je, da bodo bližnji dnevi odločilnega pomena za nadaljnji razvoj dogodkov.

Posvetovanja v Berchtesgaden

Preko božičnih praznikov je nemški kancelar Hitler sklical v svojo vilo v Berchtesgaden posvetovanje vodilnih generalov, admiralov ter zastopnikov narodno socialističnega vodstva. Na tem posvetovanju so razpravljali o nadaljnji politiki Nemčije napram Španiji. General Franco je namreč nujno prosil Hitlerja, naj mu nemudoma pošlje še 60.000 mož nemške vojske, ker je sicer njegova stvar v Španiji izgubljena. Hitler je pripravljen ugoditi tej želji generala Franca. Nemški vojski krogi pa se temu protivijo in dokazujejo, da Nemčija še ni pripravljena, da bi smela riskirati vojno. To pa bi bilo neizbežno, ako se Nemčija tako očitno vmeša v španske zadeve.

Ponudba Francije in Anglije Nemčiji

Francija in Anglija, ki si slej ko prej prizadevata, da nevtalizirata Španijo in preprečita, da bi se španska državljanska vojna izcimila v mednarodni konflikt, sta ponudili Nemčiji dalekosežne koncesije na finančnem in gospodarskem polju, če se odloči nadaljnemu vmešavanju v španske zadeve.

Ponovna intervencija

Ob enem sta Pariz in London ponovno intervenirala v Berlinu, Rimu, Lizboni in Moskvi ter zahtevala v skupni demarš, naj se točno izpolnjujejo obveznosti glede nevmešavanja in naj se zlasti ustavi vsako nadaljnje pošiljanje prostovoljcev, orožja in municije v Španijo. Ob enem sta predlagali Francija in Anglija, naj se delo za uvedbo stroge mednarodne kontrole pospeši, da bi se mogla ta kontrola izvajati takoj po novem letu.

Rusija je pristala na to zahtevo, vztraja pa na tem, da se morajo v enaki

meri odreči vsakemu vmešavanju v španske zadeve tudi vsi podporniki in simpatizerji generala Franca. Nemčija, Italija in Portugalska doslej na francosko-angleško demaršo še niso odgovorile. Med Berlinom, Rimom in Lizbono se vrše o tem posvetovanja in računajo, da bodo te države dale svoj odgovor še le po novem letu.

Dr. Schacht proti vmešavanju v španske zadeve

Spričo te ponovne intervencije posvetovanja v Berchtesgadenu še niso prinesla pričakovane odločitve. Kakor se zadržuje, Hitler še vedno proučuje pomisleke, ki so jih izrazili nemški generali. Tudi nemški gospodarski minister dr. Schacht se odločno protivi nadaljnji intervenciji v Španiji, ki je doslej stala Nemčijo že ogromne milijone, ki pa ne bo prinesla onih koristi, kakor so jih sprva pričakovali v Berlinu, meneč, da bo po zmagi generala Franca postala Španija nemška kolonija. Hitler je vsekako v zelo težavnem položaju. Na eni strani se je že tako angažiral za stvar generala Franca, da bi vsak umik sedaj pomenil zanj hud diplomatski poraz, ki bi utegnil roditi dalekosežne posledice doma, na drugi strani pa se zlasti gospodarski činitelji zavzemajo za to, da sprejme Nemčija vabljenje ponudbe Francije in Anglije, ter z izdatno finančno oporo pripomore do oživiljenja nemškega gospodarstva, ki preživlja najtežje čase.

Hitler si je vendarle premislil?

Berlin, 23. decembra. AA. Havas: Noto, ki sta jo včeraj vložila francoski in angleški veleposlanik, so pričakovali že daljši časa. Vendar pa se notu tukaj ne pripisuje prevelika važnost. Danes bo nota najbrž prevedena v nemščino in bo nato poslana kancelarju Hitlerju. Po nekaterih podatkih se pričakuje sprememba nemške politike v Španiji. — Vkljub vsemu sovrštvu proti boljševizmu Hitler ne mara spraviti Nemčije v novo nevarnost. To pa še ne pomeni, da bi se Nemčija odpovedala dejanski podpori generalu Francu.

Nova ofenziva generala Franca

Na vseh frontah so nacionalisti prešli v napad, a so bili odbiti

Pariz, 23. decembra. r. Včeraj zjutraj se je pričela velika ofenziva, ki jo je general Franco pripravil že dolge tedne in ki jo je napovedal tudi v svoji božični poslanici. Računajoč na izdatno podporo Nemčije, je general Franco naglasil, da se bliža ura odločitve in končne zmage.

Včeraj zjutraj se je začel splošen napad na vseh frontah istočasno. General Franco je vrget v boj vse svoje razpoložljive čete. Na najvažnejših odsekih so postavljene v prvo linijo nemške čete pod poveljstvom nemških oficirjev. Tudi topništvo je silno ojačeno ter je z vsilo posego v boj. Tako hudega topniškega obstreljevanja doslej v španski vojni še ni bilo, kakor je bilo včeraj ves dan. Najhujše borbe se razvijajo v tako zvanem univerzitetnem okraju, kjer so madriške čete zadnje tedne nacionaliste skoraj popolnoma izrinile. Nemške čete se povsod dobro razlikujejo od ostalih Francovih čet. Nemci so sestavili tri divizije. Nosijo uniformo španskih legionarjev, toda na rokavu imajo kljukasti križ. Tudi letalstvo je posego v borbo. Francova letala so ponovno poskušala bombardirati Madrid in druge važnejše postojanke, so pa bila

vselej pregnana. Bitka je trajala pozno v noč in ni prinesla nobene odločitve. Madriške čete so se držale zelo hrabro in so vse napade odbile. Na obeh straneh beležijo velike izgube.

Poročila generala Franca

Salamanca, 23. decembra. AA. Havas: Na aragonski fronti je neprijatelj hotel napasti s tanki, pa je bil odbit in je pustil na bojišču veliko število mrtvih. V pokrajin Cordoba smo zavzeli Lopera, Begunci pripovedujejo, da so izbruhnili nemiri v krajih, ki so pod oblastjo madriške vlade. Pri Tra-baeni in Carasperi je prišlo do krvavega spopada med marksisti in je bilo 50 oseb ubitih.

Sevilla, 23. decembra. AA. Havas: General Queipo de Llano je objavil o radiu, da napreduje nacionalistična ofenziva pri Villaverde. Sovražnik se je umaknil in je pustil na bojišču 60 mrtvih. Na aragonski fronti je bilo sestreljenih dve letali.

Ruski generali organizirajo madriško vojsko

Rim, 23. decembra. AA. Stefani poroča iz Saont Jean de Luza, da general, ki so prišli iz Rusije, nadaljujejo z delom organizacije v rdeči armadi v Španiji. Vrhovno poveljstvo rdečih oddelkov v Kataloniji je prazvel general Antonov. On poveljuje tudi šestim prostovoljskim brigadam iz inozemstva. Generalnemu štabu madriške vojske je bilo dodeljenih več sovjetskih častnikov. Letalcem poveljuje znanj sovjetski pilot Čestakov. Njegova skupina šteje okoli 100 pilotov.

Političen lov v Rumuniji

Sestanek dr. Stojadinovića z rumunjskimi državniki v rumunjskem Banatu

Bukarešta, 23. decembra. AA. Jugoslovanski ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović je imel tudi včeraj daljšo konferenco s Tatarescom in zunanjim ministrom Antonescom v Rešici, kjer je ministrski predsednik Tatarescu pridelil njemu na čast velik lov. Na sestanku je zunanji minister informiral predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića o svojih razgovorih v Parizu. Predsednik vlade dr. Stojadinović je nato konferiral z ministrskim predsednikom Tatarescom o raznih vprašanjih, ki

se tičejo Jugoslavije in Rumunije, posebno pa o gradnji železniškega mostu čez Dunav.

Jugoslovanski ministrski predsednik je imel daljše razgovore tudi z Jeanom Paulom Boncourrom, prvim tajnikom francoskega poslanstva v Bukarešti, s francoskim vojnim atašejem v Bukarešti, kakor tudi s sirom Reginaldom Hoareom, angleškim poslanikom v Bukarešti, ki so bili vsi prav tako povabljeni na lov. Nato si je ogledal še veliko tovarno v Rešici, zvečer pa je odpotoval nazaj v Beograd.

Sredozemski sporazum med Italijo in Anglijo

bo podpisan te dni v Rimu — Ostalo pa je še mnogo važnih nerešenih vprašanj

Rim, 23. decembra. AA. (Havas) Gentlemen agreement med Italijo in Anglijo bo podpisan v Rimu, čim bo tekst protokola o njem končno redigiran. Kakor se je izvedelo, bo protokol o tem sporazumu obsegal pet členov. Po enem izmed njih se ima na Sredozemskem morju ohraniti status quo, čeprav je položaj izredno delikaten, zlasti glede na stremljenje, da se ohrani mir. Spopetka se je mnogo govorilo o pariteti pomorskih sil na Sredozemskem morju. Ker pa je nastala prevelika razlika med italijanskim in angleškim vojnim brodom na Sredozemskem morju in ima Anglija več oklopnih vojnih ladij nego Italija, je verjetno, da gre le za pariteto

v tonazi. Sporazum ni naperjen proti nobeni državi. Obe sili izražata v njem željo, da bi se ohranil mir. Pot skozi Suezki prekop, ki je za Italijo še vedno največjega pomena, bo ostala popolnoma svobodna. Isto velja tudi za Anglijo, ki se mora posluževati iste poti za svoje zveze z Indijo. Kar se tiče pomorskih oporišč, se bodo razgovori nadaljevali. Predvsem gre za Haifo in Dodekaneske otoke. Sporazum tega vprašanja ni v podrobnosti rešil. Na včerajšnjem sestanku grofa Ciana in angleškega poslanika Drummonda ter francoskega odpravnika poslov Blondella o tem sporazumu ni bilo govora.

Iz francoske zbornice

Pariz, 23. decembra. AA. Senat je včeraj popoldne po daljši diskusiji o predloženem zakonskem načrtu glede arbitraže za delovne spore sklenil, da ima načrt ponovno proučiti poslanska zbornica. Poročevalec Renaud je obžaloval, da poslanska zbornica ni sprejela sprememb, ki jih je določil senat v zakonskem načrtu. Prvi in drugi člen določata poleg drugega, da se mora v bodoče za vsako ceno opustiti zavzemanje tovarn po delavstvu. Tako postopanje delavstva je treba oboediti. Delavstvo ne sme rušiti notranjega reda v posameznih podjetjih in ogrožati avtoriteto njihovih vodstev. V razpravo je posegel tudi zastopnik republikanske levice Gotaud, ki je v svojem govoru očital predsedniku vlade Bla-

ma, da deluje bolj kot šef svoje stranke, ne pa kot ministrski predsednik. Senator Bemery, je zahteval, naj se pojim kolektivnega dela bolj točno precizira tako, da bi se lahko povsem opredelila vloga delodajalcev in delavcev.

Diplomatski sosvet rumunske vlade

Bukarešta, 23. decembra. br. Uradni list objavlja odlok, s katerim se v zunanjem ministrstvu ustanovi diplomatski sosvet, ki ima proučevati celo zunanjo politiko Rumunije in dajati rumunjski vladi odnošne zunanjemu ministertvu nasvete. Posebna naloga tega sosveta je proučevati vna vprašanja, ki mu jih predloži zunanji minister.

Politični obzornik

Teden hrvatske zavednosti

Dr. Vladko Maček kot predsednik hrvatskega narodnega pokreta in Rudolf Herceg kot predsednik »Seljačke Sloge« sta izdala na narodni proglas, v katerem odreja, da se priredi v dnevih od 10. do 16. februarja 1937. kot »teden hrvatske zavednosti« v narodne prosvete. »Dne 10. februarja je obletnica smrti ideologa hrvatskega seljaškega gibanja dr. Ante Radić, dne 15. februarja pa je obletnica mučeniške smrti Matije Gubca. Ob obletnici smrti dr. Ante Radića dne 10. februarja naj v vsaki hrvatski hiši čitajo dr. Ante Radićev »Dome«, ki je »abeceda hrv. kmetijskega pokreta.« Ostali stanoviti, zlasti pa delavci in inteligentna pa naj v tem času čitajo in proučujejo dr. Ante Radićev »Osnovni« in »Seljački nauk«, da se tako seznanijo s kmetijskimi zahtevami. Proglas se zaključuje z odstavkom: »Vsa Evropa se boji vojne. In prav ima, da se boji! Zakaj novo svetovno vojno, ako pride do nje, bodo preživeli samo oni narodi in one pokrajine, kjer kmet prideluje in izdelava vse, kar je potrebno za življenje, to je kjer je kmetijska kultura popolnoma izgrajena, oziroma ohra njena.«

Predlog glede odlikovanj

V »Delavski Politiki« z dne 23. t. m. citamo to-le beležko: »V skupščini pripravljajo predlog glede odlikovanj. Ker je mogoče, da je ta ali oni, ki ga predlagajo v odlikovanje, v posesti kakšnega odlikovanja bivšega avstrijskega cesarja, naj bi se zahtevalo, da poprej objavi v uradnem listu, da vrača habsburško odlikovanje. To je tem bolj potrebno, ker pisarna za podeljevanje habsburških redov baje še vedno obstoja in sicer se trenutno nahaja na gradu Steenockerzeel v Belgiji, kjer prebivajo Habsburžani.«

Brezvestna in nepoštena borba

V božični številki »Jugoslovenskih Novin« je priobčil senator Jovan Banjanin članek pod naslovom »Brezvestna in nepoštena borba.« V članku je temeljito obratunal s spletkami, napadi in klevetami proti jugoslovenskim nacionalistom in JNS »dezmanovske obzoraščine«. Prav posebno efektno pa je zavrnil »Obzorove« spletke, ki so imele namen zabiti klin v vrste JNS in unesti nesoglasje in nezaupanje med njene vodilne osebnosti. O teh intrigah smo že tudi mi spregovorili in jih označili tako, kakor so njih očetje to zaslužili. Banjanin se je dotaknil tudi znanega članka v »Jutru« proti centralizmu, ki ga je »Obzor« hotel prikazati kot »front« proti dosednji politiki JNS in iz njega izkonstruirati načelno nesoglasje med dr. Kramerjem na eni in med Pero Živkovićem in Banjaninom na drugi strani. V tem pogledu ugotavlja Banjanin: »Jutru« ni bila potrebna nobena »metamorfoza« g. Kramerja, da piše tako, kakor je pisalo. Nobena misel v »Jutru« ni izšla izven okvira programskih načel JNS. Meni osebno je še manj potrebno, da bi še le danes nastopil proti centralizmu, ker sem bil od začetka, ko se je snovala Jugoslavija, protivnik centralistične misli. JNS je odločno proti centralizmu, za samoupravo in za ravnopravnost, ali je neomajno tudi za jugoslovansko narodno in državno edinstvo. JNS je tudi za sporazum, ali trdno veruje, da je edino mogoče in spasonosen političen sporazum med političnimi činitelji v enem jugoslovenskem narodu v duhu jugoslovenske politike, a vsako državnopravno sporazumevanje med tremi narodi in državami bi vodilo v večno borbo in neizogibno nesrečo. JNS tudi ni napoti, da bi drugi sklenili sporazum, ako ga morejo. V ta posel se ona ne utiče. Toda dosedanje izkušnje so porazne za to in tako politično sporazuma. Vendar pa je že »skrajni čas«, da se prične že vendar stvarno delo na vprašanju sporazuma, ker je že nezno, da se že leta in leta do bujne dosadnosti »pnavljajo iste stereotipne fraze.« — Tako Banjanin! »Obzor«, ta znani in prosluli spletkar, bo seveda tudi v bodoče ostal zvest svojim grdim navadam!

Nemški general v. Seeckt umrl

Berlin, 23. decembra. br. Včeraj je po daljšem bolehanju preminil znani nemški vojskovodja, general von Seeckt, eden izmed vodilnih generalov v svetovni vojni. Pogreb bo jutri na državne sloveske. Pokopah ga bodo z največjimi častmi. Hitler je poslal vdovi sočalno brzojavko, v kateri pravi, da je s smrtjo generala Seeckta zadela nemški narod huda nenadomestljiva izguba.

Borzna poročila.

INOZEMSKA BORZE
Curih, 23. decembra. Beograd 10.—, Pariz 20.3225, London 21.37, New York 435.—, Bruselj 73.40, Milan 22.925, Amsterdam 238.20 Berlin 175.—, Dunaj 79.75 — 81.25, Praga 15.25, Varšava 82, Bukarešta 325.

Nemške vojne ladje na poti v Španijo

Nemški ultimati madriški vladi zaradi zaplenjenega nemškega parnika

Berlin, 23. decembra. r. V soboto so vojne ladje madriške vlade ustavile v bližini Bilbaoa nemški parnik »Pavlos«, ki je imel na krovu 1.500 ton vojnega materiala za generala Franca. Prisilile so parnik, da se ustavi v bilbaoski luki, kjer so ga kot tihotapski parnik, ki tihotapi orožje za upornike, zaplenili.

Nemška vlada je takoj nato poslala madriški vladi ultimativno zahtevo, naj zaplenjeni parnik v teku 24 ur izpusti in odpremi tovor na naslovljenca, to je generalu Francu. Posebno zahteva nemška vlada popolno jamstvo za varnost treh potnikov, ki so na krovu parnika. Gre za tri agente generala Fran-

ca, ki so spremljali pošiljko orožja in municije. Če madriška vlada tej zahtevi ne bo ugodila, grozi nemška vlada z najhujšimi represalijami.

Madriška vlada se za nemški ultimatum ni zmenila. Zato je včeraj vrhovno poveljstvo nemške vojske mornarice odredilo, naj takoj odplujejo v Bilbao oklopnici »Deutschland« in »Admiral Scheer«, križarka »Köln« in dve eskadrili torpednih rušilcev. Te ladje imajo nalog za vsako ceno osvoboditi zaplenjeni parnik. Razen tega je bilo izdano povelje za strogo pripravljenost celokupne nemške vojske mornarice. Obstoja bojazen, da bo prišlo zaradi tega incidenta do spopada.

Franco obstreljuje tuje ladje

Resni incidenti vzdolž španske obale

Pariz, 23. decembra. r. Veliko razburjenje so izzvali incidenti, ki so se zadnje dni odigrali na španski obali. General Franco je že pred dnevi sporočil, da bo začel z blokado španskih luk, ki so v rokah madriške vlade, da bi tako preprečil vsak dovoz za madriško vlado. Obvestil je vse tuje zastopnike, da imajo njegove vojne ladje nalog, napasti vsako tujo ladjo, ki bi se približala tem lukam na 3 km. V nedeljo je prišlo do prvih resnih incidentov. Francove ladje so najprvo napadle neko francosko tovarno ladjo, ki pa jim je ušla. Nato so torpedirale neki parnik pred San Sebastianom, a ga niso zadale, kmalu za tem pa še tretji parnik

Franco zopet mobilizira

Rabat, 23. decembra. AA. (Havas) Sevilska radijska postaja je razglasila dekret generala Franca o mobilizaciji 36. razreda vojni obveznikov.

Kanarčki so tekmovali

Na sveti dan otvorjena razstava kanarčkov zlatih vrvicev je dosegla lep uspeh

Ljubljana, 28. decembra. Na ležajo ob 10. dopoldne je bila otvorjena na ženski učiteljski šoli razstava kanarčkov zlatih vrvicev, ki jo je otvoril pokrovitelj razstave g. dr. Juro Adlešič, predsednik občine ljubljanske ob navzočnosti povabljenih gostov in funkcionarjev društva. G. župana je v imenu Društva za varstvo in vzgojo ptic pevk v Ljubljani pozdravil podpredsednik društva g. Ante Gaber, ki je naglašal med drugim, kako v lesni zvezi je roja kanarčkov v pogledu vzgoje mladine in kako društvo skrbi za zaščito ptic pod majnim nebom, ki prinašajo zlasti našemu gospodarju in vrtnarju velike koristi. G. župana se je v toplem govoru zahvalil in čestljal društvu na lepem uspehu in se ni mogel dovoliti načuditi petju razstavljenih pevcev.

estu so a 327 točkami kanarčki Branka Kōniga iz Zagreba, ki je odlikovan z malo zlatno kolajno.

Cetrto mesto s 309 točkami so si osvojili pevci g. Grubiča, odlikovanje in velika srebrna kolajna. Peto mesto so pa zasedli kanarčki g. Josipa Opeke s 306 točkami, odlikovan pa je z malo srebrno kolajno. Veliki imenovani prejmejo še častne diplome. Daje so v mladinski skupini bili doseženi še sledeči uspehi:

G. Andrašević iz Zagreba 300 točk in še enkrat Andrašević iz Zagreba 297 točk. Jože Bitenc iz Ljubljane 294, Sušteršič Andrej iz Ljubljane 288, Jenko Viktor iz Ljubljane 261, Omahen Franc iz Ljubljane 258, Piskar Alojz iz Ljubljane 249, Golob Franc iz Ljubljane 237, Cepon Janko z Vrhnike 228, Puch iz Ljubljane 210 in Jugovič Jurij iz Ljubljane 192 točk.

V skupini B. to so pevk mladine in starejših lastne vzgoje, je na prvem mestu kolektiva kanarčkov s 342 točkami g. Mihaela Dobravca iz Celja, ki je odlikovan s srebrno vojsko zlatno kolajno. Na drugem mestu so pevci g. Stefana Gojnikarja iz Ljubljane s 315 točkami, odlikovan z veliko srebrno kolajno. Na tretjem mestu pevci g. Aloja Franke iz Ljubljane s 297 točkami, odlikovan z malo srebrno kolajno. Cetrto mesto v tej skupini so pa zasedli pevci g. Janka Cepona z Vrhnike z 261 točkami. Prvi trije prejmejo poleg kolajne še lepe častne diplome.

V razredu C. to so doma in na tujem vzgojeni pevci, je razstavljen samo ena kolektiva in sicer g. Branka Kōniga iz Zagreba, ki dela svojemu redniku čast s 330 točkami.

Kanarčke je sodil inozemski strokovnjak g. Ascher iz Münchena, ki se takisto ni mogel dovoliti načuditi in prebraviti naših malih umetnikov. Ob močni konkurenci so bili doseženi sledeči rezultati:

Na torkratni tekmi so zrušili v mladinski skupini letošnje lastne vzgoje kanarčki g. Franca Bajca iz Ljubljane, vse dosedanje rekorde, ki niso bili baš majhni, s 348 točkami od 360 dosegljivih. Svojemu redniku so ob najboljši borbi priložili prehodno darilo srebra latorjev venec, veliko zlatno kolajno in častno diplomu, ter dosegli častno mesto letošnjega prvaka. Na drugem mestu so s 330 točkami idealni pevci g. Mihaela Dobravca iz Celja, ki je odlikovan s srebrno vojsko zlatno kolajno. Na tretjem me-

Skupaj sta hotela v smrt

V hotelu „Union“ v Kranju sta si hotela končati življenje dva mlada zaljubljenca

Kranj, 27. decembra. Vse mesto je bila danes dopoldne pod visoko grozne novice, da sta si v noči od sobote na nedeljo v hotelu „Union“ skušala končati življenje dva mlada zaljubljenca na ta način, da sta si na rokah prerazela žile.

Snoči sta prišla prenočit v hotel „Union“ nekaj nad 20 let stari brivski pomočnik Mirko Gašperlin iz Kranja, zaposlen sedaj v Trzinu in 15letna šivilja Cita Paznik doma iz Trzica. Včeraj sta se čez dan mudila v Ljubljani in sta nameravala zvečer oditi v Trzico, kar pa nista storila. Zvečer sta prišla v „Union“, kjer sta ob 10. uri odšla v sobo št. 11. Tja jima je sobarica prinesla še večerjo in pol litra vina. Praznike sta preživela skupaj in sta se oglašala tudi pri gospe Gašperlinovi.

SUMRETI NE MOREVA!

Zjutraj ob 9. uri pa je nenadoma zapel na vso moč zvonec in številka na deski je kazala 11. Sobarica je pohitela v drugo nadstropje v omenjeno sobo in ko je vstopila, se ji nudi strašen prizor. Čez obe postelji počez je ležal Gašperlin, glava mu je visela čez posteljni rob, istotako obe roki, katerih leva je bila v zapestju prerazena ter je bila na podu in preprogi ena sama velika mlaka krvi. Gašperlin je bil nezavesten zaradi tolikšne izgube krvi ter blede kot mrlič. Cita se ga je oklepala z obema rokama čez ramo, iz leve roke ji je pa tudi vrela kri. Božič, da je bila Cita rana manj nevarna, ali pa da je ona močnejše narave, kajti bila je pri zavesti, obhajala jo so silne slabosti in je zamaž pritrkala smrti. Zato je zahrepenela po rešitvi, ter se je s poslednjimi močmi pri-

vlekla k vratom do zvonca. Ko je sobarica vstopila v sobo, ji je Cita vsa zrušena z veliko muko rekla: „Umreti ne moreva!“ Oba sta bila obtežena, le plašče in čevlje sta slekla. Žile sta si prerazela z britvijo in sicer ob 5. uri zjutraj. Gašperlin je najnaprej prerazal žile sebi, nato pa še Paznikovi. Kaj se je med njima dogajalo vso noč, ni znano. Da se je ta nesrečni dogodek pripetil ob 5. uri zjutraj, priča izjava Paznikove, da se je to zgodilo, potem ko je Mirko udaril z zapestno uro po nočni omari, rad česar je ura tedaj obstala. Kazala pa je tri četrt na pet. Lahko si mislimo, koliko krvi je obema oteklo, predno je prišla pomoč.

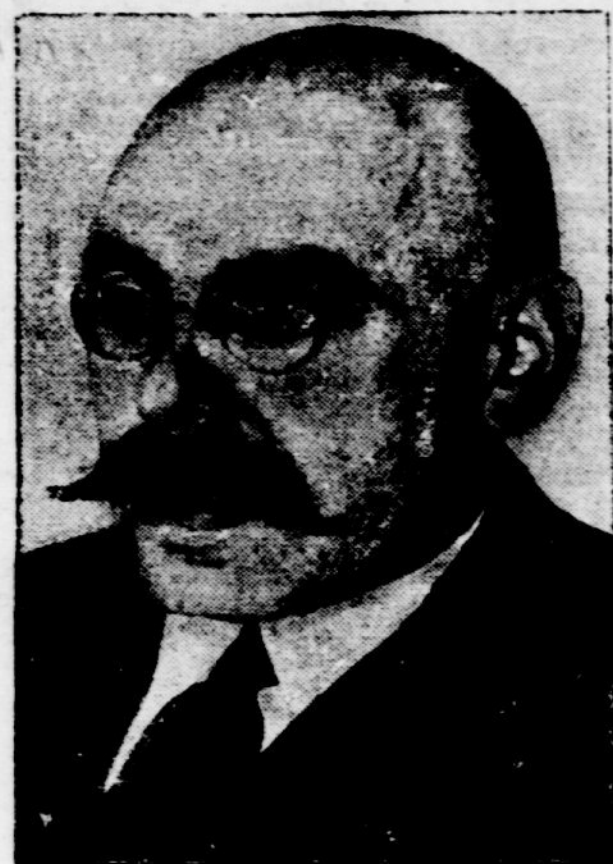
Sobarica je vsa preplašena poročala grozne vesti svojemu gospodarju in ostalim. Poklicali so zdravnika dr. Globočnika, ki je obema obvezal roke. Gašperlin je bil še vedno nezavesten kot mrlič. Cita pa je ves čas govorila, naj jo pustijo pri njenem Mirku, naj ji ga ne vzamejo, ker hoče z njim. Zdravnik je takoj odredil prevoz v bolnišnico, kamor ju je odpeljal rešilni avto. Pred hotelom se je zbralo polno ljudi, ko so zaljubljenca nalagali na voz. Orožniki so dobili poslovilno pismo, kajer je bilo rečeno med drugim, naj ju pokopljejo v skupen grob.

Kaj je pognalo zaljubljenca v obup, ni znano. Ali sta v svoji ljubezni našlela na ovire, ali pa je bil Gašperlin — kot pripoveduje — potrzan zato, ker je baje izgubil službo. Pravijo tudi, da je bil vse praznike žalosten in da je izjavil, da ni vredno živeti. Cita je pa hotela v smrt z njim najbrže zato, ker ga je ljubila.

Zdaj ležita mlada zaljubljenca v ljubljanski bolnici in sta že izven nevarnosti.

Severna morska pot

V Moskvi zbujajo glavna uprava Severne morske poti. Zbrali so se znani sovjetski polarni raziskovalci prof. O. J. Šmidt, prof. Vize, prof. Samojlovič, Janson, Bergavin in Ušakov, slavnata letalca Molokov in Vodopjanov, nagradjena za rešitev Celjuskincev z naslovom „junaka Sovjetske Rusije“, dalje letalca Babuškin in Čuhnovski, ki sta se proslavila pri reševanju članov Nobileve ekspedicije, kapitana Voronin in Nikolajev, radiotelegrafist Krenkel in drugi.

Prof. Samojlovič

Prof. Šmidt je govoril o pomenu Severne morske poti, ki jo je razen ledolomilcev od ekspedicije Sibirskaja leta 1922, prevozilo 14 trgovskih ladij. Naglasil je velik pomen te zveze zapada z vzhodom tako za znanost kakor tudi za trgovino. Na konferenci se je naglašalo, da je v nekaterih pristanških zastajajo natančnejše polarnih ladij. Prihodnje leto dobe ledolomilci in polarne stanice boljše navigacijske in znanstvene opreme. V polarna morja izlivajoče se reke dobe več novih parnikov, vladilcev in motornih čolnov.

Znamke s kraljem Edvardom VIII

Takoj po prvih vestih o nameravanem odstopu angleškega kralja Edvarda VIII. je nastalo po vsem svetu veliko povpraševanje po poštnih znamkah s sliko bivšega kralja in trgovci so seveda delali z njimi, dobre kupčije. Samo v zadnjem tednu pred božičem so prodali teh znamk za dobra dva milijona funtov sterlingov. Tudi na Dunaju je bilo veliko povpraševanje po njih. Znamke z Edvardovo sliko so izdali v vrednosti pol, eden, poldruge, in dva in pol penca, vse druge pa niso bile sliki kralja Jurja V. Po odstopu Edvarda VIII. je bil tako več navaj na trgovine z znamkami da so bile knalno prodane vse zaloge. Serije navedenih štirih znamk, ki so jih prodajali navadno po 75 grošev, so stale že četrta dan po izpremembi na angleškem prestolu pet šilingov, prihodnji dan 6 šilingov in tako so se hitro dražile.

Povpraševanje po znamkah je pa popustilo, čim so filatelisti zvedeli, da je teh znamk 28.000.000 tako, da ne pomenijo nobene redkosti. Dumaški trgovci so pa po prvem navalu naročili v Angliji mnogo znamk z Edvardovo sliko in zdaj se dobe te znamke v vsaki trgovini dokaj poceni. Serija stane kvečjemu poldruge šiling. Nekateri trgovci so v začetku zelo dobro zaslužili, ker so znali izkoristiti pr-

vi naval filatelstov, drugi, ki so se zahvalili z znamkami pozneje, bodo pa utrpeli precejšnjo izgubo, ker so se znamke, kot rečeno, znatno pocenile.

Iz Ptujja

Božični prazniki so minili v prav prijetnem razpoloženju, ker je še bolj porivilo idlo zimsko sonce, ki nam je sijalo vse tri dni. Na svet večer so se valile k polnočnici cele trumne ljudi. Veliko je prišlo k polnočnici ljudi iz bližnje okolice, tako da sta bili obe cerkvi polni. V ostalem pa so prazniki minili prav mirno, tako da ni bilo tuda iz dežela nikakih poročil o tepežih in pobožjih, kakor vsa druga leta.

Požar, še pred prazniki je izbruhnil ogenj na gospodarskem poslopiju posestnika Mihaela Emeršča v Gruškovju. Poslopje je pogorelo do tal in so le v naglici rešili živino, polišstvo in živež. Škoda se ceni nad Din 20.000. Kako je nastal ogenj, se ne ve.

Vazali angleškega imperija

Vseh je 800 — Med njimi so milijarderji, pa tudi kralji brez denarja

V ustavni krizi okrog Edvarda VIII. se je mnogo govorilo o stališču dominonov. Nihče se pa ni zmenil za mnene knezov, vladajočih v prostranih angleških državah. V tem pa ni nič čudnega, kajti tu gre za komplicirano hierarhijo, za suverene kneze, odvisne od Anglije samo v toliko, da vodi njihovo zunanjo politiko angleško zunanje ministrstvo kakor je to rečeno pri sultanu Omanu in maharadžah iz Nepala in Bhutana. So tudi vladarji, ki so prostovoljno sklenili z Anglijo pogodbo o protektoratu, kakor radža Saravaku, kraljica Tonge in sultan Koveita, Bahrena, Radramauta in Makaie. So pa tudi taki vladarji, ki jim je bil protektorat vsiljen, recimo indijskim radžem, beludžistanskemu emiru, zanzibarskemu sultanu in afganistanskemu kralju. Dalje obsega angleški imperij mandatne suverene, tako zajordanskega emira in vazale, ki so prostovoljno dali angleški kroni del svojih vladarskih pravic. To so malajski sultani Peraka, Senangora, Negri Sembilana, Pahanga, Kelantana, Trengganu, Kedah, Perlisa in Jahora. Evropeci, ki vladajo nad suverenimi ozemlji, in domači vladarji, ki vladajo prav za prav samo na papirju, kakor večina indijskih vazalov.

Teh vladarjev, ki se za nje zelo zanimajo zlasti filatelisti, je 800. Toda samo nekateri izmed njih so tako bogati kakor sir Mir Osman Ali Khan Bahadur, vladar Hajderabad, radža Patiala, Guikovar iz Barode in Pešvar iz Pune, ki spadajo med najbogatejše ljudi na svetu. Po bogastvu je takoj za njimi sultan Bahrajnskih otokov, ki je zaslužil z biseri milijarde. Tudi 24-letna Gelluna-Neufweldt, po poreku abesinska suntuja iz plemena Galla, ki jo je kupil neki brazilski milijonar in se poročil z njo, zdaj pa vlada, že od njegove smrti kot kraljica na otoku pri Novi Zelandiji, se ne more privoščevati, da bi bila siromašna. Toda že sultan otokov Malediv, radža Bruneja in vladar Tristana da Cunha, niso posebno bogati, a najmanjši angleški vazal Anglez A. B. Goodall, ki vlada kot suveren štirim prebivalcem otoka Pulau Serimbun pred Singapurom in ima celo posebno zastavo in svoje deželne barve, je siromašen mož.

Beli vazali

V Evropi ima angleška krona ne glede na to, da imajo nekateri peeri že od nekdaj nekaj suverenih pravic, samo dva vazala. Prvi je bankir Martin Coles Harriman, ki ima nekatere vladarske pravice nad otokom Lundy v Kanalu, druga pa lady Beaumontova, vladarica normanskega otoka Sarg. Ona ima celo naslov kraljice. V centralni Aziji vlada belti sultan Izmailistan v Južnem Turkestanu. To je v islam prestopivši Anglez James Bertram Sheldrake, ki je prostovoljno sprejel angleški protektorat. V južni Afriki vlada zdravnik Ilver Jefferson kot kralj v stepi Kalahari. Betty Castaireva je kraljica bahamskega otoka Whalcay.

Največ belih vazalov angleške krone pa vlada na otokih južnih morij. To so pripadniki različnih narodov. Na otoku Wakaya v otočju Fidži vlada Anglez Watson, na Bismarkovem otoku Taboru švedski mornar Pettersson, na Mera-Uki Američanka Ellena Priestleyeva, na otoku Herweyeva Ratonga Miss Nouali Mac Fee, hči škota in polinezijske otočanke, na Bismarkovem otoku Kubakanu bivši berlinski privatni docent dr. August Engelhardt, na Brechi Američan Hathaway, na Jethu pesnik

— Izloedenj vsmilci, V okolici Rogaten je bilo v zadnjem času izvršenih več vlovov in tatv. Sum je padel na neko cigansko družbo, ki se je te dni polikala v okolici. Orožniki so cigane trdo prijel in so leti po dolgem zaslišanju priznali, da so vlovili in trgovino trgovca Maksa Taciga v Stopercih. Nekaj ciganov je bilo aretiranih in oddanih v sodne zapore.

— Božičenja je priredila mestna občina revežem in tudi brezposelnim. Med mestne reveže in brezposelne je bilo razdeljene več moke, kruha in mesa. Nekaj revežev je bilo obdarovanih tudi z denarjem. Mestni svet se je letos spomnil tudi mestnih uslužbencev in delavcev ter jim priznal primerne donarne prispevke. Tudi KJS je kakor vsa druga leta priredilo lotos v mestnem gledališču bogato božično revni deci. Marljivo Kolariče so nabrali nad 14.000 dinarjev, s čimer je bila dana možnost, da so obdarovali 326 revnih otrok z obleko, čevlji, perilom in plenčinami. Letos pa je izpadlo obdarovanje revnih stark, ker je bilo premalo donarnih sredstev.

Najosamljenejši kralj sveta

Najosamljenejši in obenem najbolj čudni med angleškimi vazali je vladar otoka Tristan da Cunha na pol poti med Južno Afriko. Leta 1660 se je proglasil za kralja na tem otoku angleški pustolovec Thomas Currie. Leta 1816 je proglasila Anglija ta otok za svojo last, zakone malega vladarja je pa pustila v splošnem nedotaknjene. Eden zadnjih kraljev tega otoka je dal celo moderno demokratično ustavo svojim podložnikom, ki jih je okrog 100. Njegov nečak, angleški duhovnik Harild Wild, je prepustil potem prestol zdaj vladajoči kraljici Mar Repetto. Ona ima samo 120 podložnikov, ki pričakujejo vsako leto za božič z velikim hrepenenjem angleško ladjico, da jim pripelje živila. Kraljica sicer ni bogata, ima pa pravico izdajati poštne znamke in ima tudi oddajno postajo, ki ji jo je poklonil angleški kralj.

Radioprogram

Torek 29. decembra

12: Solist, koncert lahke glasbe (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13:15: Uverjura (plošče). — 14: Vreme, borza. — 18: Pester spored (radijski orkester). — 18:40: Filozof, predavanje Zmaga nad beduinskim poganstvom (g. Fr. Tereglav). — 19: Čas, vreme, poročila. — 19:40: obvestila. — 19:50: Nac. ura: Iz Boke Kotorske (Milica Janković) Bgd. — 19:50: Zahvalni zvočni tednik. — 20: Vendi narodnih pesmi. Sodelujejo: gđinca Ruža Škela (sopran), Polidka Rupnik (alt), Svetozar Baranovec (tenor), Roman Petrovič (bas) in radijski orkester. — 21: II. ura variacije, Sodelujejo: ga Marta Osterc-Vajalo (klavir), g. Slavko Marj (violin), g. Srečko Kopore (uvodna beseda). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22:15: Za ples in oddih (plošče). — Konec ob 23. uri.

Sreda 30. decembra

12: Glasbene igrarke (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13:15: Vesel koncert (radijski orkester). — 14: Vreme, borza. — 18: Mladinska ura: Berač in smrt — zvočna igra. Po nar. prip. napisal g. Arnošt Adamič, izvajajo čl. rad. igr. družine. — 18:40: Pomen našega rudarstva za narodno gospodarstvo (vseuč. prof. g. ing. Viktor Gostiša). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nac. ura Meštrovičevi herojsko-epski moški hiki (Mati Branko) Zgb. — 19:50: Šahovski kotiček. — 20: Dvospevi — pojeta ga Pavla in gđ. Majda Lovčeva, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek, vmes rad. orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22:15: Koncert pevškega zbora »Sava«. — Konec ob 23. uri.

PRI IZPITU

Profesor izprašuje medicinare iz medicinske kemije. Ko mu kandidat na nobeno vprašanje ne zna odgovoriti, mu zastavi kot zadnje najlažje vprašanje: — Kaj veste o izdelovanju kisika?

Kandidat se zamislil, potem pa odgovori: — Čemu bi ga izdelovali, ko ga imam v zraku!

Georges Ohnet:

ZADNJA LJUBEZEN

Roman

— Če jih zaprem, sploh ne bom mogel govoriti z vami, a če ne bom mogel govoriti, ne boste zvedeli, kar vam hočem povedati.

— To je pa res, No, pa jih odprite malo. Toda preveč radovedni ne smete biti.

— Zakaj pa ne? Saj ste čisto spodobni v stezniku ni spodnjem krilu.

— Kako veste to?

— Kako bi ne vedel, saj vas vendar vidim v ogledalu.

— O groza! — Gospa Tresorier je planila k vratom toaletne sobe in se skrla za nje.

— Zdaj pa povejte, kaj hočete?

— Ali je Armand slučajno tu?

— Kaj? Tu? Grof? Ta čas, ko se oblačim? Kaj ste znoreli? Louisa, ali slišate, kaj si dovoljuje baron de Cravant?

— Da, to je predrznež, — je pritrdila gospa de Jassac.

Ah-ah-ah! Toda rada bi, da bi našel grofa, ker se moramo domeniti o nečem v novi igri še pred začetkom predstave.

— Izginil je kakor kafa.

2

— Pa je vendar obljubil, da se vrne?

— Upam... Vse kaže na to... In vendar se mi zdi zelo čudno, da ga ni. Vso palačo sem že obletal. Zadnje moje upanje je bilo, da ga najdem tu pri vas.

— Ze zopet!

— Eh, med prijatelji! Umetnost vse opravičuje.

— Ze prav, toda ne opravičuje vas, ki niste igravec, temveč imate v rokah samo priprave. No, zdaj pa pojdit!

— Križ božji, kako nesimpatične znaio biti te gledališke žene! — je zaklical baron de Cravant smeje. Zaprli je vrata in odšel že drugi v grofovo sobo. Odprl je vrata in vstopil v razkošno, a vendar strogo opremljeni kabinet. Strop je bil razdeljen na različne četverkotnike, v temelju modre in rdeče, z zlatimi troperesi detelje. V štirih kotih grbi rodu Fontenay-Cravant: zlat stolp s tole devizo: »Pontes n' ay« v spomin na onega Cravanta, ki je v bitki pri Monlontouru, kjer so ga podrl hugenotski jezeci, znova zajahal svojo ga konja brez sedla in se boril tako ves dan. Po mizi sredi kabineta so bili razmetani papirji. Luči so bile zažle, da je bilo v kabinetu mračno.

Zarek svetlobe je padel v kabinet skozi zapeta vrata in v sobi so se slišali koraki. Iz kabineta je baron de Cravant zaklical: Armand, ali si ti v sobi? Koraki so se približali in na pragu se je prikazal grofov sluga v črni livreji, slavnosten in resen.

— To ste vi, James? Kaj mojega bratrance ni tu? Je dvakrat sem bil tu, pa ga nisem našel.

— V dostojanstveni resnosti je sluga povedal oči

in zamrmral sam pri sebi v angleščini nekaj nerazumljivih besed.

— Kaj pa mrmrate? — je vprašal baron de Cravant, — govorite razločneje.

— Sluga se je obrnil proč in molčal.

— Ah, vi me vznemirjate! — je vzkliznil baron.

— Kaj pomeni vaš molk? Vem, da ste globoko udani svojemu gospodu. Mar se mu je kaj pripetilo? ... Kontesa mi je naročila poizvedeti, kaj je z gospodom grofom.

Zdelo se je, da se je slugi nekaj oglasilo v prsih, toda molčal je. Ves v skrbah ga je baron odrinil in stopil v spalnico. Tu je bilo vse pripravljeno, da bi se grof oblekel za svoj nastop. Črne hlače, bel telovnik, obleka lepo poravnana na ozki in nizki postelji, na mizi je ležala srajca z zlatimi gumbi, samovoznica, žepni robc in rokavice.

Baron de Cravant se je vprašujoče ozrl po bratrančevi spalnici in zagledal je prazen toaletni kabinet v popolnem redu. Zdaj je bil prepričan, da grofa sploh ni bilo doma, da ni bil v svoji sobi in blizu svoje žene, ko bi bil moral misliti samo na svoje goste. Zaslužil je v tem globoko tajno. Obrnil se je in vprašal slugo za svojim hrbtom:

— Povejte mi, kdaj je odšel gospod grof?

— Sluga je spoznal, da ne more več tajiti resnice in zato je sklenil izpregovoriti:

— Gospod grof je odšel pred dobrima dvema urama.

— In kako?

— Sam, pek.

— Kako je bil oblečen?

— Kakor vsek dan.